Les fotos del 1939 a Girona

L'historiador Joaquim Nadal selecciona diversos autors i relats que conflueixen al final de la guerra a la capital gironina

La coberta del llibre editat per L'Avenç és una foto on es veu Magdalena Rosell amb els seus fills passant per la Gran Via de Jaume I de Girona AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI (CAMPÚA).

Hi ha dues imatges que han fixat l'ocupació franquista de Girona. La primera és la de l'entrada de les forces de la IV Divisió de Navarra, el 4 de febrer del 1939, i la segona la cadena de galledes d'aigua travessant el pont de Pedra davant la Casa Boué. "Han dominat per simplificació l'imaginari", recalca l'historiador Joaquim Nadal, que precisa que "no poden reflectir del tot el panorama que es vivia a la ciutat". Per a la portada del llibre Girona, 1939: porta de l'exili (L'Avenç), a la venda des del 2 de juny i en què Nadal ha seleccionat i editat una variada mostra d'escrits, entre novel·les, dietaris, memòries, articles periodístics, d'estratègia militar i d'autors que conflueixen a la ciutat, ha escollit una imatge amb la força del primer terme: la família de Magdalena Rosell amb els seus fills Jordi, Agustí, Magda, Tomàs i Joan (en un farcell als braços de la mare) passant per la Gran Via de Jaume I anant cap a casa seva, després d'haver fugit d'un dels bombardejos de la Guerra Civil. La foto dona una visió molt concreta d'una Girona que el tòpic fa de pedra monumental i que ha viscut la guerra a la rereguarda. En el seu desenllaç, es converteix en un punt clau, bombardejada i amb el front encalçant-la. En la introducció, l'historiador Nadal contextualitza i construeix un relat polític que abasta el reformisme republicà però també els problemes interns, entre els sectors comunistes i anarquistes; també posa noms i cognoms a les víctimes dels bombardejos.

Maria Campillo, professora de la Universitat Autònoma de Barcelona i especialista en la literatura de l'exili, destaca en el pròleg d'aquest retrat en blanc i negre de la Girona del 1939 no només la diversitat de textos "que dona sentit i valor al llibre" i "la contextualització, estricta i anotada", sinó sobretot "l'erudició amorosa" i "l'empatia pròpia d'algú que coneix molt bé el terreny que trepitja". Així, mentre Joaquim Xirau escriu "un caserío señorial situado a media hora del pueblo", Nadal hi apunta "Can Santamaria, al veïnat de Raset".

D'entre aquestes veus que paren a Girona recollides per Nadal hi ha la d'Antoni Rovira i Virgili, que descriu com una "de les poques escenes cordials" trobades durant l'èxode, la del comiat afectuós, i l'agraïment en forma de cigar de l'URSS, perquè les 50 pessetes republicanes res valdran, fet al porter que el va acomodar a ell i a la filla en l'entapissat vermell del saló de sessions de l'ajuntament gironí. També s'hi llegeixen textos de Francesc Trabal, Carles Pi i Sunyer, Teresa Pàmies, Agustí Centelles, Carles Riba i Clementina Arderiu, entre molts altres, estructurats en vuit seccions, que esdevenen "la carta de navegar pel moment històric", sintetitza Campillo. "En tots apareix una visió de la ciutat en què es combina l'evocació literària de la ciutat monumental, els paisatges i indrets reconeguts combinat amb el dramatisme del moment que s'estava vivint", hi afegeix Nadal. Són veus que transmeten aquesta visió dantesca que no és la Girona petita i delicada sinó la "commocionada".

Nadal afegeix més fotos de la desfeta de Girona, les de les vides comunes. Josep Pradas Puig era un nen de deu anys del mas Coll, entre Pedret i el Pont Major, que explica la presència de Líster a casa. Es posa veu així a les voladures dels ponts a la ciutat dels quatre rius. "Jo era entre l'avi i en Líster. Quan va esclatar es veien volar

trossos tan grossos com un home. L'avi va preguntar a en Líster: «Què fan?», i en Líster se'l va mirar indignat amb la cara de color vermell, sense respondre."

Publicat a:
-El Punt Avui. Girona 07-06-2021, Pàgina 32
-El Punt Avui. Nacional 07-06-2021, Pàgina 24

Font del document: http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/1981548-les-fotos-del-1939-a-girona.html